

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

2017/1 BSF 10 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om skærpet tilsyn med pengeinstitutter og realkreditinstitutter, hvad angår deres begrundelser for at hæve bidragssatserne

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning

om skærpet tilsyn med pengeinstitutter og realkreditinstitutter, hvad angår deres begrundelser for at hæve bidragssatserne

Folketinget pålægger regeringen inden den 15. oktober 2018 at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de fornødne ændringer i administrative forskrifter med henblik på at indføre et skærpet tilsyn med pengeinstitutter og realkreditinstitutter, hvad angår deres begrundelser for at hæve bidragssatserne, og tilsyn med hvorvidt anvendelsen af denne merindtægt sker i overensstemmelse med den afgivne begrundelse. En særlig tilsynsmyndighed under f.eks. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal således fremover vurdere, om der er en saglig begrundelse for, at bidragssatsen hæves. En saglig begrundelse for at hæve bidragssatsen er, at lovgivning pålægger banken eller instituttet yderligere kapitalkrav, eller at der på grund af tab på udlån er et ekstraordinært behov for at hæve bidragssatsen. Et ønske om øget indtjening til ejerkredsen er således ikke en saglig begrundelse for at hæve bidragssatserne. Ydermere skal tilsynsmyndigheden kontrollere, hvorvidt omfanget af bidragssatsstigningen står mål med det ekstra kapitalbehov. Det skal således ikke være muligt for en bank eller et realkreditinstitut at kræve mere ind i bidragssatser, end det sagligt begrundede kapitalkrav kræver, således at en stigning i bidragssatser de facto genererer en merindtægt, som overføres til f.eks. det pengeinstitut, der ejer realkreditinstituttet el.lign. Sluttelig skal tilsynet også tilse, at bidragssatsen sættes ned igen, når kapitalbehovet er opfyldt.

Bemærkninger til forslaget

Der har i løbet af det seneste år været en stigende kritik af realkreditinstitutter og realkreditforeningers stigende bidragssatser. Konkurrencerådets rapport fra august 2017 »Konkurrencen på realkreditmarkedet« påpeger, at bidragssatserne er steget markant siden 2009, og for visse låntyper er bidragssatserne fordoblet i perioden. Det har store omkostninger for almindelige menneskers privatøkonomi. Realkreditinstitutternes og realkreditforeningernes hovedargumentation for, at bidragssatserne gentagne gange er blevet hævet, har været stigende kapitalkrav, der har sit primære udgangspunkt i Baselkomiteens løbende krav om øget kapitalbeholdning hos de finansielle aktører.

En række kritiske artikler i erhvervspressen har dog peget på, at det langt fra kun er for at klare kapitalkrav, at banker og realkreditinstitutter hæver bidragssatserne. Derimod sender de realkreditinstitutter, der direkte er ejet af en bank, i stor stil milliarder af kroner videre til bankerne, der således har en stor indtjening på de stigende bidragssatser. Konkurrencerådet skriver i deres analyse, at »I regnskabsåret 2016 har både Realkredit Danmark og Nordea Kredit udbetalt næsten hele det samlede overskud i udbytte. Det tyder således ikke på, at disse institutter mangler kapital«. Også en konstellation, hvor et realkreditinstitut har en række samarbejdsbanker, har ved nærmere undersøgelse vist, at samarbejdsbankerne har presset på for at få øget indtjeningen på bidragssatser. En bank, der også udsteder realkreditlignende lån, har åbent meldt ud, at bidragssatserne på sigt skal give stadig mere indtjening til banken. Ifølge erhvervspressen er der således ikke en sammenhæng mellem de anvendte begrundelser for at hæve bidragssatserne (øgede kapitalkrav), og hvad pengene reelt bliver brugt til (indtjening til bankerne).

Som det fremgår af »Rapport fra Ekspertudvalget om gennemsigtighed og mobilitet på realkreditmarkedet«, september 2016, skal ændringer i bidragssatser varsles og begrundes. Finanstilsynet kan på baggrund af § 7, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 332 af 7. april 2016 om god skik for boligkredit foretage en vurdering af, hvorvidt ændringen i bidragssatsen er vilkårlig. Det fundamentale problem er dog, at »Finanstilsynet har imidlertid ikke mulighed for i forhold til et konkret kundeforhold at vurdere, om betingelserne for at hæve bidraget, som fremgår af aftalen, er opfyldt. Dette gælder også i forhold til, om de væsentligste forhold, der har betydning for størrelsen på bidragsforhøjelsen svarer til det, der er anført som begrundelse« (jf. Ekspertudvalgets rapport, side 21).

Beslutningsforslaget har til formål at give en særlig tilsynsmyndighed under f.eks. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen det nødvendige grundlag for ikke blot at vurdere, om en begrundelse for stigende bidragssats er vilkårlig, men også at vurdere, om den er saglig og i overensstemmelse med, hvad pengene fra bidragssatserne faktisk anvendes til. Forslagsstillerne foreslår for det første en indskrænkelse af, hvornår man ud fra et sagligheds-kriterium kan hæve bidragssatserne. Dette kan man i tilfælde, hvor nye lovkrav pålægger banker og realkreditinstitutter øgede kapitalkrav, eller i tilfælde, hvor tab på udlån medfører et ekstraordinært kapitalbehov, som bidragssatserne så dækker (hvilket historisk er, hvad bidragssatserne primært blev anvendt til).

I de tilfælde, hvor en saglig begrundelse anvendes i forbindelse med en hævelse af bidragssatserne, skal tilsynsmyndigheden

- 1) godkende begrundelsen ved at kræve dokumentation for kapitalbehovets størrelse,
- 2) tilse, at bidragssatserne ikke hæves mere, således at realkreditinstituttet eller banken får en merindtægt i forhold til at dække kapitalbehovet,
- 3) tilse, at pengene fra de hævdede bidragssatser faktisk anvendes til at dække kapitalbehovet og ikke overføres til f.eks. en ejende bank, samarbejdsbanker el.lign., og
- 4) tilse, at bidragssatser sættes ned igen, når kapitalbehovet er dækket.

Danmark har en lang tradition for meget billige boliglån grundet den særlige danske foreningsstruktur på realkreditområdet. Meget tyder på, at bankernes overtagelse af realkreditinstitutter og opbyggelsen af

»finansielle supermarkeder«, betyder stigende omkostninger for boligejerne, fordi bankerne ser bidragssatserne som en bekvem måde at øge indtjeningen på, fordi omkostningerne ved at skifte låneudbyder er meget høje og konkurrencen derfor er stærkt begrænset. Samtidig med dette er lovgivningen på nuværende tidspunkt for slap. Det er derfor nødvendigt med et skærpet tilsyn og en begrænsning af, hvilke saglige begrundelser der er for at hæve bidragssatserne, for at forsvare den billige danske model for boliglån.

Skriftlig fremsættelse

Pelle Dragsted (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om skærpet tilsyn med pengeinstitutter og realkreditinstitutter; hvad angår deres begrundelser for at hæve bidragssatserne.

(Beslutningsforslag nr. B 10)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.